

Sigmund Freud

*Mooses,
telepatia
ja
paholainen*

Soveltavaa
psykoanalyysia
1899–1939

KUSTANTAMO **LUKUNOJA**

Helsinki

SISÄLLYS

Toteutunut ennusuni	7
Psykoanalyysi ja telepatia	11
Uni ja telepatia	27
Medusan pää	49
Paholaisneuroosi 1600-luvulta	51
I. Maalari Christoph Haitzmannin tarina	51
II. Sopimuksen vaikutin	56
III. Paholainen isäntäkorvikkeena	59
IV. Kaksi sopimuskirjaa	69
V. Neuroosin myöhemmät vaiheet	74
Uskonnollinen elämys	81
Mies nimeltä Mooses ja yksijumalinen uskonto	85
I. Mooses egyptiläinen	85
II. Jos Mooses oli egyptiläinen	94
III. Mooses, hänen kansansa ja yksijumalinen uskonto	130
Ensimmäinen osa	130
<i>Alkuhuomautus I ~ 130</i>	
<i>Alkuhuomautus II ~ 132</i>	
<i>A. Historiallinen edellytys ~ 134</i>	
<i>B. Piilovaihe ja perimätieto ~ 141</i>	
<i>C. Analogia ~ 147</i>	
<i>D. Sovellus ~ 154</i>	
<i>E. Vaikeuksia ~ 166</i>	
Toinen osa	176
<i>Yhteenveto ja kertaus ~ 176</i>	
<i>A. Israelin kansa ~ 177</i>	
<i>B. Suurmies ~ 179</i>	
<i>C. Henkisyiden edistymisen ~ 183</i>	
<i>D. Viettikieltäminen ~ 187</i>	

Tarkistettu lisäpainos.

Suomennos ja sivunvalmistus Markus Lång 2014

Kustantamo Lukunoja, Helsinki 2022

Painettu EU:ssa · Printed in the EU

ISBN 978-952-94-6108-0

E. Uskonnon totuussisältö ~ 193

F. Torjutun paluu ~ 195

G. Historiallinen totuus ~ 198

H. Historiallinen kehitys ~ 202

Suomentajan jälkisanat	209
Kuvaliite	221
Henkilöhakemisto	233

Toteutunut ennusuni

1899

Rouva B, oivallinen ja myös kriittinen henkilö, kertoo toisen asian yhteydessä, ei millään muotoa tarkoitushakuisesti, kerran vuosia aikaisemmin uneksineensa, että hän tapasi aikaisemman perhelääkäriinsä ja ystävänsä tri K:n Kärntnerstrassella Hiesin myymälän edessä. Seuraavana aamupäivänä hän kulki samaa katuja ja kohtasi kyseisen henkilön siinä missä oli uneksinutkin. Siinä lähtökohtamme. Huomautan vielä, ettei mikään myöhempi tapahtuma osoittanut tuota merkillistä kohtaamista tärkeäksi eikä tuleva siis oikeuttanut sitä.

Analyysejä jatkettiin kyselyllä, ja sen mukaan ei ollut todisteita siitä, että hän olisi seuraavana aamuna herättyään ylimalkaan muistanut koko unta, ennen kuin lähti kävelyllä. Todistukseksi kävisi unen kirjoittaminen muistiin tai unen kertominen, ennen kuin se toteutuu. Rouva jouuu pikemminkin hyväksymään vastalauseita seuraavan kuvauksen, joka minusta vaikuttaa todennäköisemmältä: Eräänä aamupäivänä hän on kävellyt Kärntnerstrassea ja kohdannut Hiesin myymälän edessä vanhan perhelääkäriinsä. Kun hän näki lääkärin, hän vakuuttui siitä, että oli edellisenä yönä uneksinut juuri tästä kohtaamisesta samassa paikassa. Neuroottisten oireiden tulkintaan pätevien sääntöjen perusteella vakuuttuneisuus lienee aitoa. Sisältö on kuitenkin tulkittava uudelleen.

Rouva B:n menneisyyteen sisältyy seuraava tarina, johon tri K. liittyy. Rouva avioitui nuorena osin vastentahtoisesti vanhemman mutta varakkaan miehen kanssa, joka menetti muutaman vuoden päästä omaisuutensa, sairastui tuberkuloosiin ja kuoli. Nuori vaimo elätti itsensä ja miehensä monta vuotta musiikinopettajana. Ystävät auttoivat häntä häädässä, ja heihin kuului perhelääkäri tri K., joka hoiti aviomiestä ja auttoi vaimoa saamaan ensimmäiset opetustehtävänsä. Toinen ystävä oli asianajaja, myös tri K., joka järjesteli onnettoman liikemiehen surkeita asioita mutta samalla tavoitteli nuoren vaimon rakkautta ja — ensimmäisen ja ainoan kerran — myös sytytti tämän intohimon. Rakkaussuhteesta ei juuri koitunut onnea, kasvatuksesta juontuva epärointi ja

nen tunnetaan muutoinkin torjuntataikuutena (*apotropaeisch*). Mikä kauhistuttaa itseä, vaikuttaa samoin viholliseen, jota torjutaan. Vielä RABELAIS'LLA paholainen lähtee kypälämäkeen, kun nainen näyttää sille emätintään.

Myös miehen jäykistynyt elin toimii torjuntataikana mutta toisenlaisen mekanismin vaikutuksesta. Peniksen — ja kaikkien sen korvikkeiden — näyttäminen tarkoittaa: En pelkää sinua, uhmaan sinua, minulla on penis. Tässä on toinen keino perkeleen pelottamiseksi.*

Jotta tätä tulkintaa pohjustettaisiin kunnolla, olisi tutkittava tämän erillisen kauhunsymbolin syntyä kreikkalaisten tarustossa ja sen rinnakkaistapauksia muissa tarustoissa.

* Freud lisäsi vuonna 1911 Wilhelm STEKELIN artikkeliin "Zur Psychologie des Exhibitionismus" seuraavan alaviitteen: "Minusta vaikuttaa todennäköiseltä, että ekshibitionismin johtaminen tiedostumattomista narsistisista vaikuttimista, kuten tri Stekel tässä esittää, selittänee myös, miksi antiikin kansojen elämässä paljastamista käytettiin torjuntataikuutena." — S. E.

Paholaisneuroosi 1600-luvulta

1923

Lapsuusajan neuroosit ovat opettaneet, että niissä näkyy paljain silmin helposti se, mikä myöhemmin voidaan erottaa vain huolellisen tutkimuksen avulla. Saman voidaan odottaa pätevän aikaisempien vuosisatojen neuroositapauksiin, edellyttäen että olemme valmiit etsimään niitä muiden nimikkeiden kuin nykyaikaisten neuroosiemme alta. Ei pidä hämmästyä, kun varhaisten aikojen neuroosit ilmenevät demonologisessa asussa mutta epäpsykologisessa nykyaikassamme ne naamioituvat luulotaudin asuun, elimellisiksi sairauksiksi. Kuten tiedämme, useat kirjoittajat, etunenässä CHARCOT,* ovat tunnistaneet taiteen ikuistamisesta riivaus- ja hurmiokuvauksista hysterian ilmenemismuotoja; näistä sairauskuvauksista ei olisi ollut vaikeaa löytää neuroosien piirteitä, jos niihin olisi aikanaan kiinnitetty tarkempaa huomiota.

Noiden synkkien aikojen demonologinen teoria on osoittautunut oikeaksi vastoin "eksaktin" tieteen kauden somaattisia katsantokantoja. Riivaustilat vastaavat meidän neuroosejamme, joiden selittämiseksi vetoamme jälleen psyykkisiin voimiin. Meille demonit ovat pahoja, kelvottomia toiveita, hylättyjen, torjuttujen viettilylykkeiden johdannaisia. Me vain emme sijoita niitä ulkomaailmaan, niin kuin näille sie-lullisille olemuksille keskiajalla tehtiin, vaan ne pitävät majaansa potilaan sisäisessä elämässä, josta ne ovat syntyisinkin.

I

Maalari Christoph Haitzmannin tarina

Erääseen tuollaiseen demonologiseen neuroosiin sain tutustua herra hovineuvos tri R. PAYER-THURNIN, Wienin k.-k. fideikomissikirjaston entisen johtajan, ystävällisellä avustuksella. Payer-Thurn oli löytänyt

* Viittaus Jean-Martin Charcot'n (1825–1893) teoksiin *Leçons sur les maladies du système nerveux* (1887) ja *Leçons du mardi* (1888), jotka Freud oli kääntänyt saksaksi, sekä *Les Démoniaques dans l'art* (1887). — S. E.

kirjastosta käsikirjoituksen, joka oli peräisin Mariazellin pyhiinvaelluspaikasta. Käsikirjoituksessa selostetaan yksityiskohtaisesti, kuinka paholaisen kanssa tehty sopimus purettiin neitsyt Marian armosta. Payer-Thurn kiinnostui siitä, kuinka tarinalla oli yhteyksiä Faustin taruun, ja hän ryhtyi muokkaamaan ja valmistamaan aineistoa julkaitavaksi. Kun hän kuitenkin huomasi, että henkilö, jonka vapahdusta kuvattiin, kärsi kouristuskohtauksista ja näyistä, hän kääntyi puoleeni ja pyysi lääketieteellistä arviota. Päätimme julkaista tutkimuksemme itsenäisesti ja erillisesti.* Kiitän häntä virikkeestä sekä monipuolisesta avusta tutkiessani käsikirjoitusta.

Tämä demonologinen sairauskertomus on todella arvokas löytö: siinä näkyy kirkkaasti, tulkinnoita, kuin kaivupaikassa, josta metalli saadaan puhtaana, se mikä muulloin on vaivalloisesti jalostettava malmista.

Käsikirjoitus, josta käytössäni on täsmällinen jäljennös, jakautuu kahteen varsin erilaiseen osaan: luostarinkirjurin tai kokoojan latinankieliseen selostukseen sekä potilaan saksankieliseen päiväkirjankatkelmaan. Ensimmäinen osa sisältää esitiedot ja varsinaisen ihmeparannuksen; toinen osa tuskin merkitsi kirkonmiehille paljonkaan, mutta meille se on sitäkin arvokkaampi. Ilman sitä joutuisimme arvioimaan sairaustapausta paljon epävarmemmin, ja meidän on hyvin syn kiittäminen kirkonmiehiä siitä, että tuo asiakirja säästettiin, vaikka se ei enää palvellut heidän pyrkimyksiään, saattoipa enemmänkin haitata niitä.

Ennen kuin ryhdyn tarkastelemaan lähemmin pienen käsikirjoitetun vihkosien *Trophaeum Mariano-Cellense* kokoonpanoa, selostan sen sisältöä niin kuin sen johdannosta ilmenee.

Viidentenä päivänä syyskuuta 1677 Mariazelliin tuotiin baijerilainen maalari Christoph HAITZMANN, jolla oli läheisen alaitävaltalaisen Pottenbrunnin kirkkoherran turvakirja.† Haitzmann oli oleskellut

* Rudolf Payer-Thurnin (1867–1932) essee ”Faust in Mariazell” julkaistiin vuonna 1924 aikakauskirjassa *Chronik des Wiener Goethe-Vereins*. — Suom.

† Maalarin ikää ei mainita missään. Asiatyhteydestä voidaan arvella hänen olleen 30. ja 40. ikävuoden välillä, todennäköisesti lähempänä alempaa rajaa. Hän kuoli vuonna 1700, kuten myöhemmin ilmenee. [Nykytiedon mukaan Johann Christoph Haitzmann (muoto ”Haitzmann” on kirjoitusvirhe) syntyi vuonna 1651 tai 1652 Baijerin Traunsteinitissa. — Suom.]

useita kuukausia Pottenbrunnissa harjoittamassa taidettaan ja oli siellä 29. päivänä elokuuta joutunut kirkossa pelottavien kouristusten valtaan, ja kun ne olivat uusiutuneet seuraavana päivänä, oli *Praefectus Domini Pottenbrunnensis* tutkinut, mikä häntä oikein vaivasi ja oliko hän ryhtynyt luvattomiin yhteyksiin pahan hengen kanssa.* Silloin mies oli tunnustanut, että hän oli tosiaankin yhdeksän vuotta aikaisemmin taiteellisen lamaannuksen ja toimeentulovaikeuksien aikana lupautunut paholaiselle, joka oli houkutellut häntä yhdeksän kertaa, ja kirjallisesti sitoutunut tuon ajan kuluttua luovuttamaan tälle ruumiinsa ja sielunsa. Määräaika oli päättymässä 24. päivänä kuluva kuuta.† Onneton mies katui ja oli varma siitä, että ainoastaan Mariazellin jumalanäidin armo voisi pelastaa hänet ja pakottaa paholaisen perumaan sitoumuksen, joka oli verellä kirjoitettu. Näillä perustein pyytää *miserum hunc hominem omni auxilio destitutum*‡ saada turvautua Mariazellin hengellisten herrojen suopeuteen.

Tämä perustui Pottenbrunnin kyläpapi Leopoldus BRAUNIN kirjeeseen syyskuun 1. päivästä 1677.

Jatkan nyt käsikirjoituksen erittelyä. Käsikirjoitus koostuu kaikkiaan kolmesta osasta:

1. Värillinen nimiösiivu, joka esittää sopimustilannetta sekä pelastusta Mariazellin kappelissa; seuraavalla lehdellä on edelleen kahdeksan värikuvaa, jotka esittävät paholaisen seuraavia ilmestyksiä ja joita selostetaan lyhyin saksankielisin reunahuomautuksin. Nämä kuvat eivät ole alkuperäisiä vaan jäljennöksiä — uskollisia jäljennöksiä, kuten meille juhlallisesti vakuutetaan — Chr. Haitzmannin omista maalauksista.

2. Varsinainen *Trophaeum Mariano-Cellense* (latinaksi), jonka on laatinut kirkon kokooja. Hänen allekirjoituksensa on P. A. E., § ja nimikirjaintensa oheen hän on liittänyt neljä runonsäettä, jotka sisältävät hänen elämäkertansa. Päätöksenä on St. Lambertin apotin KILIANIN todista-

* Tässä vain viitattakoon siihen, että kysely olisi saattanut yllättää, ”suggeroida”, miespoloisen kuvittelemaan sopimusta paholaisen kanssa.

† *Quorum et finis 24 mensis hujus futurus appropinquat*.

‡ Tämä miespolo, jolle apua ei löydy. — S. E.

§ Pater Adalbertus Eremiasch (1683–1729). — Suom.

janlausunto syyskuun 12. päivästä 1729. Siinä vahvistetaan toisella käsi-alalla, että käsikirjoitus ja kuvat vastaavat tarkoin arkistossa säilytettäviä alkuperäiskappaleita. Ei ole ilmoitettu, minä vuonna *Trophaeum* on laadittu. Voimme vapaasti olettaa, että se on samalta vuodelta 1729 kuin apotti Kilianin lausunto, tai koska 1714 on myöhäisin tekstissä mainittu vuosiluku, on asiakirja laadittu joskus vuosien 1714 ja 1729 välisenä aikana. Ihme, jota tämän kirjoituksen oli määrä suojella unohdukselta, oli tapahtunut vuonna 1677, siis 37–52 vuotta aikaisemmin.

3. Maalarin saksankielinen päiväkirja, joka ulottuu pelastushetkestä seuraavan vuoden 1678 tammikuun 13. päivään. Teksti on liitetty *Trophaeumin* loppuosaan.

Varsinaisen *Trophaeumin* ytimenä ovat kaksi kirjoitusta, edellä mainittu Pottenbrunnin kirkkoherran Leopoldus Braunin turvakirja syyskuun 1. päivästä 1677 sekä Mariazellin ja St. Lambertin apotin FRANCISCUKSEN selostus ihmeparannuksesta, päivätty 12. syyskuuta 1677, siis vain hiukan myöhemmin. Toimittaja tai kokooja P. A. E. on lisännyt johdannon, joka ikään kuin sulauttaa asiakirjan molemmat osat yhteen, sekä muutamia vähämerkityksisiä liitosjaksoja ja lopuksi selostaa maalarin myöhempiä vaiheita vuonna 1714 hankittujen tietojen perusteella.*

Maalarin esitiedot selostetaan siis *Trophaeumissa* kolmesti:

1. Pottenbrunnin kirkkoherran turvakirjassa
2. apotti Franciscuksen juhlallisessa selostuksessa
3. toimittajan johdannossa.

Verrattaessa näitä kolmea lähdettä ilmenee tiettyjä ristiriitaisuuksia, joiden selvittely osoittautuu vaivan arvoiseksi.

Voin nyt jatkaa maalarin tarinaa. Kun hän oli katunut ja rukoillut pitkään Mariazellissa, hän sai Marian syntymäpäivänä 8. syyskuuta yöllä kello kaksitoista verellä kirjoitetun sopimuksen takaisin paholaiselta, joka ilmestyi kappeliin siivekkään lohikäärmeen hahmossa. Myöhemmin saamme yllätykseksemme tietää, että maalari Chr. Haitzmannin tarinassa esiintyy kaksi sopimuskirjaa: varhaisempi, joka on kirjoitettu paholaista varten mustalla musteella, ja myöhempi, joka on kirjoitettu verellä. Kuten nimiösivun kuvastakin ilmenee, selostetussa manaus-

* Tämä viittaisi siihen, että *Trophaeum* todellakin laadittiin vuonna 1714.

kohtauksessa kyse oli verisestä, siis myöhemmästä sopimuksesta.

Tässä kohden saatamme ryhtyä epäilemään hengellisen selostajan uskottavuutta ja miettimään, kannattaako haaskata vaivojamme taika-uskoisten munkkien sepitteeseen. Selostuksessa kerrotaan, että riivaton apuna oli koko ajan useita nimeltä mainittuja kirkonmiehiä ja he olivat paikalla silloinkin kun paholainen ilmestyi kappeliin. Jos selostuksessa väitettäisiin, että hekin näkivät paholaisen, joka ilmaantui lohikäärmeen muodossa ja ojensi maalarille punaisella kirjoitetun paperin (*Schedam sibi porrigentem conspexisset*), olisi tarjona useita epämurkavia vaihtoehtoja, joista kollektiivinen aistiharha lieenee suopein. Apotti Franciscuksen käyttämä sanamuoto hälventää kuitenkin kaikki epäilykset. Missään kohdin ei väitetä, että hengelliset avustajatkin näkivät paholaisen, vaan selostuksessa kerrotaan rehdisti ja maltillisesti, että maalari riistäytyi yhtäkkiä pitelijäinsä otteesta, ryntäsi kappelin nurkkaan, jossa näki ilmestyksen, ja sitten palasi paperi kädessään.*

Ihme oli suuri, pyhä äiti oli kiistatta voittanut saatanan, mutta parantuminen ei ollut pysyvä. Hengenmiesten kunniaksi on jälleen todettava, etteivät he tästä vaienneet. Maalari lähti pian Mariazellista hyvävointisena ja matkusti Wieniin, jossa hän asui avioituneen sisarensa luona. Siellä alkoi lokakuun 11. päivänä uusi, osittain vaikea kohtaus-sarja, jota päiväkirja selostaa tammikuun 13. päivään saakka. Maalari meni tiedottomaksi ja sai ilmestyksiä, joissa hän näki ja koki monenlaisia asioita, ja kouristuksia, joihin liittyi tuskallisia aistimuksia, kerran häneltä halvaantuivat jalat jne. Tällä kertaa häntä ei piinannut paholainen, vaan pyhät hahmot, Kristus ja jumalanäiti itse, rankaisivat häntä. Huomionarvoista sinänsä taivaalliset ilmestykset ja rangaistukset aiheuttivat hänelle vähintään yhtä paljon kärsimystä kuin aikaisemmat välipuheet paholaisen kanssa. Päiväkirjassaan hän liitti uudet kokemukset paholaisen ilmestyksiin, ja kun hän palasi toukokuussa 1678 Mariazelliin, hän valitti, että häntä vaivasivat *maligni Spiritus manifestationes*.†

* — *ipsumque Daemonem ad Aram Sac. Cellae per fenestrellam in cornu Epistolae Schedam sibi porrigentem conspexisset eo advolans e Religiosorum manibus, qui eum tenebant, ipsam Schedam ad manum obtinuit* —.

† Käsikirjoituksessa lukee: *de — — maligni Spiritus infestatione*. — S. E.

- Urtubey, Luisa de 1983: *Freud et le diable*. Presses Universitaires de France, Paris.
- Vandendriessche, Gaston 1962: Het Haizmann-geval van Sigmund Freud: Onderzoek betreffende het grondmateriaalen de psychologische interpretaties. (Moniste.) Väitöskirja. Leuven.
- Vandendriessche, Gaston 1964: Het probleem van de dood van de vader in het Haizmann-geval van Sigmund Freud. *Nederlands tijdschrift voor de Psychologie en haar grensgebieden* (19. vsk.), s. 446–467.
- Vandendriessche, Gaston 1965: *The Parapraxis in the Haizmann Case of Sigmund Freud*. Publications Universitaires, Louvain.
- Vandendriessche, Gaston 1975: La bisexualité dans le cas Haizmann: Un cas de possession démoniaque étudié par Freud. *Revue française de Psychanalyse* (39. vsk.), s. 999–1012.
- Vandendriessche, Gaston 1978: Ambivalence et anti-ambivalence dans le cas Haizmann de Freud: Le choix impossible d'un psychotique. *Revue française de Psychanalyse* (42. vsk.), s. 1081–1088.
- Vandendriessche, Gaston 1985–1986: Johann Christoph Haitzmann: Ein Teufelsbündler im 17. Jahrhundert. *Mitteilungsblatt der Kulturverwaltung der Stadt St. Pölten* 11/1985, s. 43– & 12/1985, s. 46–48 & 1/1986, s. 3–.
- Vandendriessche, Gaston 1986a: Der Teufelsbündler Johann Christoph Haitzmann. *Prinz Eugen und das barocke Österreich* (toim. Karl Gutkas), s. 348. Kuratorium zur Veranstaltung der Ausstellung, Wien.
- Vandendriessche, Gaston 1986b: Johann Christoph Haitzman (1651–1700): Barocke Teufelsaustreibung in Mariazell. *Welt des Barock* (toim. Rupert Feuchtmüller & Elisabeth Kovács), s. 141–145. Herder & Co., Wien.
- Vandendriessche, Gaston 1991: Christoph Haitzman's Paintings: An Unknown Seventeenth-Century Pictorial Codex of Diseases and Medicaments. *Actes du XXXIIe Congrès International d'Histoire de la Médecine: Anvers 3–7 septembre 1990* (toim. Eric Fierens ym.), s. 1167–1176. Societas Belgica Historiae Medicinae, Bruxelles.
- Yerushalmi, Yosef 1991: *Freud's Moses: Judaism Terminable and Interminable*. Yale University Press, New Haven.

Kuvaliite

Kuva 0. Haizmannin triptyykki.

”Maalari Christoph Haitzmania pahalainen suostutteli ensimmäisen kerran rehdin porvarin hahmossa nro 1 [vasemmalla] allekirjoittautumaan pojakseen. Vuoden kuluttua hän joutui kammottavan hahmon nro 2 [oikealla] pelottavasti uhkaamana velvoittautumaan omalla verellään. Ja vuonna 1667 syyskuun 8. päivänä hänet vapautti pahalaisen orjuudesta Zellin armollisin jumalanäiti nro 3 [keskellä].”

(Kaikkia Haizmannin kuvia ei ollut saatavissa julkaisulaatuisina. ”Kopioiksi” merkityt kuvat ovat mahdollisesti hänen omia jäljennöksiään tai luonnoksiaan. Kuvaliite on nähtävissä värillisenä osoitteessa <URI:http://www.mlang.name/moseses.pdf>.)

Kuva 1. Ensimmäinen ilmestys (kopio).

"Ensin hän ilmestyi minulle tässä hienossa porvarin hahmossa, musta koira mukanaan, lausuen, miksi minä olin niin allapäin ja murheellinen, hän kernaasti auttaisi minua vaikeuksistani; jos haluaisin kirjoittautua hänen pojakseen musteella, hän auttaisi minua kaikin tavoin ja kävisi rinnalla."

(Vandendriessche: Varakkaan kauppiaan hahmo kärsii kuppataudista. Taustalla sinoo-perimalmia, josta valmistetaan elohopeaa. Kuun merkki.)

Kuva 2. Toinen ilmestys (kopio).

"Toisella kerralla hän ilmestyi tai saapui luokseni tällaisessa hahmossa ja pakotti että jouduin allekirjoittautumaan omalla verelläni, jotta vahvistaisin toisen paperin, ja peljästyksissäni tein niin."

(Vandendriessche: Kuninkaan hahmo sairastaa ruttoa. Auringon merkki.)

Kuva 3. Kolmas ilmestys (kopio).

”Kolmannen kerran puolentoista vuoden aikana hän ilmestyi minulle tässä iljettävässä hahmossa, kädessä kirja, joka oli täynnänsä noitakeinoja ja mustaa magiaa, minun olisi pitänyt huvitella sillä ja karkottaa melankolia.”

(Vandendriessche: Vaeltava kisälli sairastaa tuberkuloosia. Kalliossa näkyy antimoinin merkkejä ja tikkaat johtavat kaivokseen. Kuvassa viitataan myös viidenteen alkuaineeseen kvintessenssiin (elämän periaate). Merkuriuksen merkki.)

Kuva 4. Neljäs ilmestys (kopio).

”Neljännellä: tässä vastenmielisessä hahmossa hän tuli luokseni ja hänellä oli suuri keltainen kukkaro ja hän ojensi minulle suurta tukaattia ja ilmoitti, että hän haluaa antaa minulle täyden kukkarollisen tukaatteja ja niin paljon kuin kaipaen tai haluan, saisin koska tahansa niin paljon kuin haluan; mutta semmoisia en lainkaan ottanut.”

(Vandendriessche: Pankkiiri, jolla mahdollisesti selkärankahalkio, selkäydinkalvo-selkäydintyrä ja vesipää. Kaadettu puu viittaa fumigaatioon. Flegmaattinen temperamentti. Saturnuksen merkki.)

Kuva 5. Viides ilmestys (kopio).

”Viidennellä hän ilmestyi minulle tässä kauhistuttavassa hahmossa ja tiedusteli, miksi olin polttanut hänen sanotun kirjansa, minun oli annettava se hänelle takaisin tai muuten hän repisi minut kappaleiksi.”

(Vandendriessche: Miilunpolttajalla on selkäydinkato (*tabes dorsalis*). Koleerinen temperamentti. Marsin merkki.)

Kuva 6. Kuudes ilmestys (kopio).

”Kuudennella hän ilmestyi minulle tässä inhottavassa hahmossa ja suostutteli minut pitämään rattoa, mikä hänen tahdostaan tapahtuikin, mutta en jatkanut kauemmin kuin kolme päivää ja sitten lopetin tykkänään.”

(Vandendriessche: Mahdollisesti hevostenhoitaja, jolla on kohtuepilepsia sekä kalvetus-tauti ja näivetyseritauti. Hahmo muistuttaa lepakkoa. Sangviininen temperamentti. Venuksen merkki. Lisäksi kuva viittaa kansantarinaan ”Pirunkivi”).

Kuva 7a. Seitsemäs ilmestys.

”Seitsemännellä kerralla hän ilmestyi minulle tässä kauhistuttavassa hahmossa ja alkoi vaivata ja piinata minua päivittäin Pottenbrunnissa, niin että en lähtisi pyhiinvaellusmatkalle armon paikkaan, ja halusi estää autuuteni.”

Kuva 7b. Seitsemäs ilmestys (kopio).

(Vandendriessche: Lakimies sairastaa keripukkia. Taustalla lääkekasvillisuutta. Melankolinen temperamentti. Kentaurin hahmo viittaa Jupiteriin.)

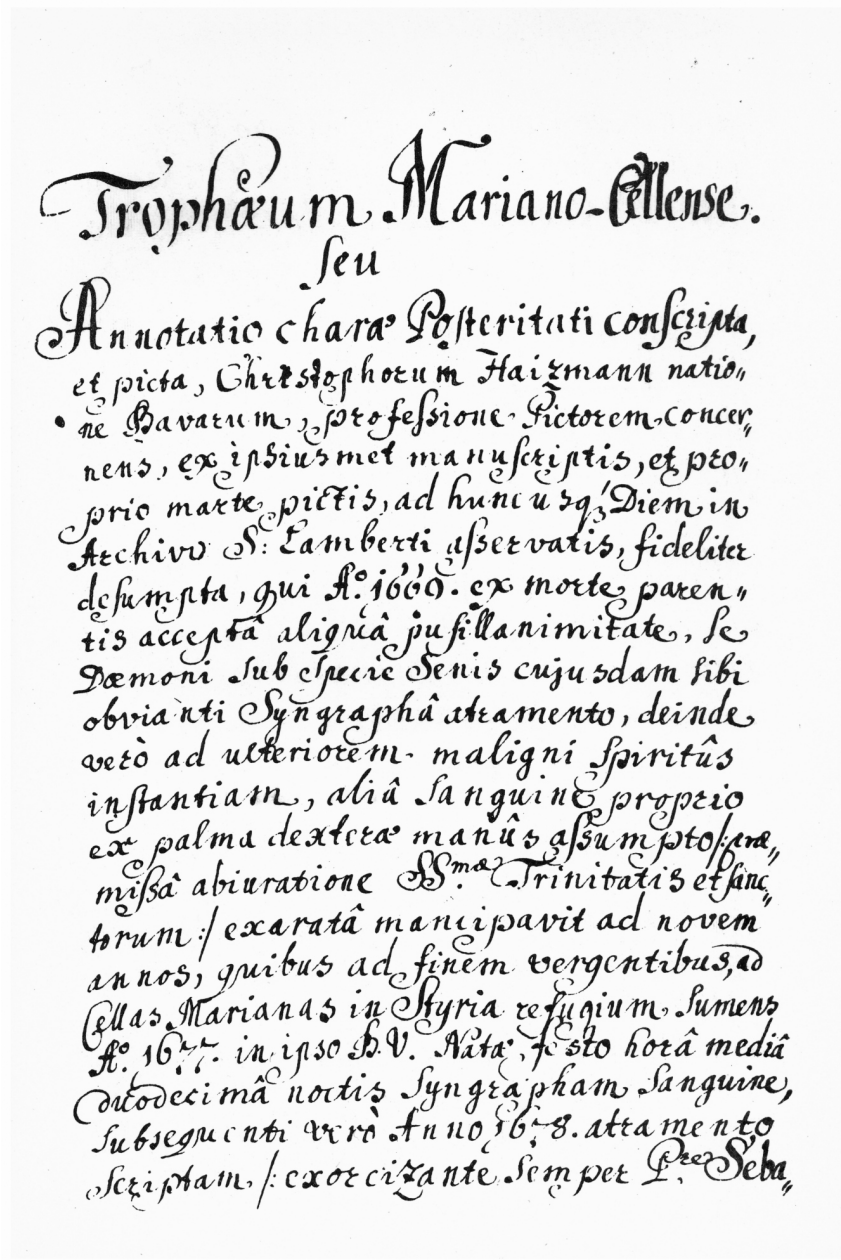
Kuva 8a. Kahdeksas ilmestys.

”Kahdeksannella kerralla hän ilmestyi minulle tässä kauhistuttavassa lohikäärmeen hahmossa, kun manaus oli suoritettu Armon Kappelissa, ja hän toi paperinpalan, johon olin kirjoittanut itseni verellä hänelle, ja hän pudotti sen oikealle puolelle alimman ikkunan luo, ja minusta koko Armon Kappeli näytti olevan täynnä liekkejä.”

Kuva 8b. Kahdeksas ilmestys (kopio).

(Vandendriessche: Pitkälle edennyt seniliisy ja kuolioita. Kuoleman periaate.)

Kuva 9. Trophæum Mariano-Cellense, ensimmäinen sivu.

Freud-bibliografia

G.W. = Sigm. FREUD, *Gesammelte Werke: chronologisch geordnet*. I–XVII.

Imago Publishing, London 1941–1952. XVIII. Gesamtregister.

S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main 1968. Nachtragsband. S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main 1987.

S.E. = *The Standard Edition of the complete psychological works of Sigmund Freud* I–XXIV. The Hogarth Press, London. 1956–1974.

Arkielämämme psykopatologiaa: Unohtamisesta, virhesanonnoista, virheteoista, taikauskosta ja erehdyksistä. Suomentaneet Martti Takala ja Marjatta Santala. Otava, Helsinki 1954.

Omaelämäkerrallinen tutkielma. Suomentaneet Pulmu ja Tapio Nousiainen. Otava, Helsinki 1962.

Johdatus psykoanalyysiin. Suomentanut Erkki Puranen. Gummerus, Jyväskylä 1964.

Unien tulkinta. Suomentanut Erkki Puranen. Gummerus, Jyväskylä 1968.

Seksuaaliteoria. Suomentanut Erkki Puranen. Gummerus, Jyväskylä 1971.

Ahdistava kulttuurimme. Suomentanut Erkki Puranen. Weilin + Göös, Helsinki 1972.

Vitsi ja sen yhteys piilotajuntaan. Suomentanut Mirja Rutanen. Love Kirjat, Helsinki 1983.

Toteemi ja tabu: Eräitä yhtäläisyyksiä villien ja neuroottisten sielunelämässä. Suomentanut Mirja Rutanen. Love Kirjat, Helsinki 1989.

Johdatus narsismiin ja muita esseitä. Suomentanut Mirja Rutanen. Love kirjat, Helsinki 1993.

Uni ja isänmurha: Kuusi esseitä taiteesta. Suomentanut Mirja Rutanen. Love Kirjat, Helsinki 1995.

Viisivuotiaan pojan fobian analyysi. Suomentanut Riitta Pentti. Yliopistopaino, Helsinki 1997.

Miksi sotaa? Kirjeenvaihto vuodelta 1932 (Albert EINSTEININ kanssa). Suomentanut Maija Pellikka. Bazar, Helsinki 2003.

Murhe ja melankolia sekä muita kirjoituksia. Suomentanut Markus Lång. Vastapaino, Tampere 2005.

Tapauskertomukset. Suomentanut Seppo Hyrkäs. Teos, Helsinki 2006.

Joukkopsykologia ja egoanalyysi. Suomentanut Markus Lång. Moreeni, Vantaa 2010.

Maallikkoanalyysin kysymys: Keskusteluja puolueettoman kanssa. Suomentanut Markus Lång. Tutkijaliitto, Helsinki 2010.

Kokaiinista. Suomentanut Markus Lång. Nastamuumio, Helsinki 2010.

Erään toivekuvitelman tulevaisuus. Suomentanut Markus Lång. Books on Demand, Helsinki 2012.

Tutkielmia hysteriasta (Josef BREUERIN kanssa). Suomentanut Markus Lång. Books on Demand, Helsinki 2012.

Kirjoituksia psykoanalyysin teoriasta ja käytännöstä 1890–1938. Suomentanut Markus Lång. Books on Demand, Helsinki 2013.

Mooses, telepatia ja paholainen: Soveltavaa psykoanalyysia 1899–1939. Suomentanut Markus Lång. Books on Demans, Helsinki 2014.